

talende verden. Den redegørelse for slottets bygningshistorie, som arkitekt Charles Christensen har udsendt, kan derfor påregne almindelig opmærksomhed.

Da Frederik II kort efter syvårskrigen afslutning gav sig i gang med Kronborgs opførelse, havde han som grundlag Erik af Pommerns eller muligvis Margrethes gamle gotiske Krogen, af hvilken endnu store dele står bevaret inde i det nuværende slot. I den almindelige bevidsthed står Kronborg som et udtryk for danskhed, men i virkeligheden er slottet resultatet af en syntese af nederlandsk og dansk kultur. Endog navnet er der sidestykker til i Nederlandene, hvorfra påvirkningen begyndte allerede i slutningen af middelalderen og under Frederik II fik sit skønneste udtryk, og en opregning af de arkitekter og kunstnere, der har arbejdet på Kronborg, vil samtidig give en næsten fuldstændig række af de kunstnere, der formidlede Nederlandenes arkitektoniske idealer i Danmark. Vanskeligere er det derimod at udpege de enkelte kunstners arbejder blandt slottets enkeltheder, og mange gange maa forfatteren nøjes med antydninger eller hypoteser, hvor læseren ønsker en mere præcis udtryksform. Endnu er der så mange huller i vor viden, at slottets historie ikke kan skrives fuldstændigt, og den foreliggende bog har måske mere betydning ved sin indrømmelse af, at der er talrige uløste problemer, end ved de positive oplysninger. Den kræver også adskillig forkundskab for at kunne læses med udbytte, men den giver en god forestilling om de idealer, tidens bygherrer og bygmestre stræbte efter. Den tidlige renaissance er et af de mest betagende afsnit af kunstens historie i Danmark. Dens værker overgår, hvad der senere blev præsteret under Christian IV, og under forfatterens førerskab får man en god orientering. Et fyldigt uddrag på engelsk afslutter bogen.

Helge Sjøgaard.

Alfred Kaae: Laasby Sogn. 1949. (Kaaes Forlag, Kronhede, Ulfborg).

Lærer Alfred Kaae er en meget flittig mand. I 1945 udsendte han en diger bog om Torsted sogn, og allerede 3 år efter møder han med en ny sognehistorie, denne gang om sit fødesogn Laasby.

Forfatteren kan skrive. De første sider, hvor han fortæller et par små og ringe oplevelser fra sin barndom og ungdom, men oplevelser, der fik sognets historie til at lukke sig op for ham og gjorde ham til Laasbys historieskriver, er formet af en sprogets mester. Ikke mange lokalhistorikere fører en pen som Alfred Kaae.

Og så fortsætter han med et arkæologisk kapitel om sognets grundlæggelse, heldigvis knap så bredt som det tilsvarende afsnit i Torsted-bogen, og videre fortæller han om sognet i middelalderen, om svenskekrigene, om matrikuleringen, om sognet, mens det hørte under Skanderborg rytterdistrikt, om herregården Kalbygaard, sognets byer og sognestyre, kirke og skole og livet i den gamle landsby, alt sammen illustreret af forfatterens egne tegninger og en del fotografier.

Et mægtigt arbejde ligger til grund for bogen, hvad dens mylder af enkeltheder vidner om. Men alle disse enkeltheder er bogens svaghed. F. eks. kunne man uden skade havde undværet folketællingslisten 1787, der fylder over 4 sider, men ikke er af nogen som helst interesse i en sognehistorie. I det hele taget ville bogen have vundet, hvis forfatteren havde beskåret bogen for lignende detaljer, havde *fortalt* mere og opremset noget færre kendsgerninger, men givet sig tid til at fordybe sig mere i stoffet. Ganske vist er det sandt, at detaillene er historiens sjæl. Men detaillerne skal sige noget, de skal ikke

blot være tomme navne og tal. F. eks. er det altfor kort i en folkelig bog at sige, at figurerne på altertavlen forestiller de 14 hellige nødhjælpere. Der må en forklaring til, og hvad kunne ikke denne tavle med de gamle katolske figurer og Kristus-billedet skænket af Thor Lange have givet anledning til at fortælle for den, der ville give sig stunder til at leve sig ind i middelalderens liv og tankegang. — For øvrigt er det ikke rigtigt, at altertavlens figurer skal forestille de 14 nødhjælpere, selv om også en repræsentant for Nationalmuseet måtte have ytret noget i den retning (side 234). Forfatteren nævner selv, at af figurerne er de 8 kvinder; men kun 3 af nødhjælperne er helgeninderne, og til nødhjælperne hører hverken den hellige Elisabeth af Thüringen eller en pave, der ses på tavlen.

Bogen burde have været gemt et års tid og så taget frem til fornyet gennemarbejdelse. Forfatteren ville da uden tvivl have opdaget de forsyndelser mod sproget og logikken, der findes side 119 og 247, og have fået tid til at udarbejde et navneregister til bogen.

Men selv om der således kan gøres nogle indvendinger mod bogen, er hovedsagen dog den, at det er et solidt og vederhæftigt arbejde, Kaae har udført, og man glæder sig til at se en fortsat række sognehistorier, som han har stillet i udsigt ved at give sin bog undertitlen *Gern herred I*.

Carl Lindberg Nielsen.

Knud M. Hove: Hvejsel Sogn. 1949. (Eget Forlag).

Efter en snes års arbejde har gartner Knud M. Hove udsendt en bog på 368 ret tæt trykte sider om Hvejsel sogn.

Forfatterens varme interesse for emnet er umiskendelig. Hans indsigt i jordens dyrkning er kommet kapitlerne om landbrug, mejeribrug og havebrug til gode. Og ligeledes er afsnittet om menighedsliv og åndelige rørelser virkelig interessant og læseværdigt også for den, der ikke har nogen tilknytning til sognet. Et ganske fortræffeligt kort afslutter bogen.

Men — det lader sig ikke skjule: Bogen er ikke tilfredsstillende. I det væsentlige handler den kun om Hvejsel sogn efter ca. 1800. Der er ganske vist et afsnit om sognets geologiske forhold, udarbejdet af fhv. statsgeolog V. Nordmann. Men det hører slet ikke hjemme i en historisk bog. Og sognets naturforhold, plantevækst, dyreliv samt oldtiden har i alt fald fået alt, hvad der kan tilkomme den side af sagen. Det vigtigste i en sognehistorie må være tiden efter ca. 1000. Men her er tidsrummet fra 1000 til 1800 blevet stedmoderligt behandlet. Forfatteren har helt givet op over for den ældre tid og erkender det selv i forordet.

En velment bog, et flittigt arbejde, men jorden er ikke kulegravet.

Carl Lindberg Nielsen.

Bo Bramsen: Bogen om Luis Bramsens efterkommere. 1949. (Trykt som manuskript).

Henning Heilesen: Stamtavle over elatsråd Simon Andersen Dons' efterkommere. 1950. (Rosenkilde og Bagger).

Ejnar Poulsen: Ranum-Staten 1849—1949. 1949. (Eget forlag).

Forlagsdirektør Bo Bramsen har med bogen om slægten Bramsen ydet et værdifuldt tilskud til dansk slægtshistorisk litteratur. Det er ikke så meget selve resultaterne, der gør bogen bemærkelsesværdig, og i stilen mærker man